

faga de tenir palla: straminea culcitra; la palla del llit: stramen ---», OPou (ThPu., 235).

Fins avui segueix d'ús quasi general la mateixa forma purament, o amb alteracions locals levíssimes de tipus trivial: així des de les Balears fins al cap dels Pirineus centrals (*márfega* Farrera de Pallars, *márfiga* Àreu, 1933); per la repugnància a l'esdrúixol, en alguns parlars de l'extrem NE. (ross., Tor de V. Ferrera, 1932), reduït a *márfə*, -*fa*; en alguna part de l'hispano-àrab es devia traslladar l'accent (segons una tendència de l'àrab vulgar hispànic) a *marfāqa*, d'on *marfēge* a Maella (AlcM), i llavors, amb anaptixi, *marefega* a Eivissa («jergón de paja», PzCabr.; BDLC XIII, 33).

En cast., de resultes de l'aspiració de la *f*, resultà *márhega*¹ que es canviava normalment en *márrega* (cf. GARRA), forma que penetrà poc o molt en valencià i degué tenir algun curs ja en el S. xv a l'Horta, on l'aprofita JRoig per a una rima rica: «Jesús --- / calcant --- en pollí / no gens domat / --- / anava 'n destre: / may portà càrrega / feltre ni *márrega*, / sobre los rebles: / los seus dexebles / en loc de bast / --- / dotze, y posaren / los seus mantells» (Spill, 13122), d'on «*marga*: *márrega* (tela)» en el dicc. val. de Lamarca (1840), que era de Torrent, però «*márfega*: xergón» en CROS (1764, p. 148).

Ja abans trobem *marfega* de pluma com a glossa catalana al RMa. (S. XIII) explicant el ll. *culcitra* i l'àrab *muđárraba* (p. 327), i *marfega* explicant el b. ll. *matalafium*, àr. *matrah* (p. 471). En l'àr. granadí, *márfāqa*, amb la traducció «cabeçal o almohada de cabeça» i «cabeceira de cama». Per a més detalls, veg. Dozy-Eng., Gloss., 158-159, i DCEC/DECH (MARGA II). De la mateixa arrel àr. *rafāq* és possible que vingui el cognom *Rafeques* (o *Rafeqa*), però és bastant clar que tenen un origen enterament diferent RAFEC i RA-FEGA.

DERIV.: *Marfec*. *Marfegada*. *Marfegó*, *marfegot*, *marfegueta*. *Almarga*. De la forma cast. antiga *márrega* vénen, a Ribes (AlcMoll) *márrega* 'manta de llana que porten els carreters per defensar-se de la pluja; a CastPna. *marreguera* 'tela de saca'; a la Mata de Morella *marragueny* 'xàvega per portar palla'; en un inv. de Vistabella del Maestrat *marregueny amb vires blaves i un tros de tela usat*, com a noms d'una manta o altra peça de tela, Moll, Misc. MzFerrando, 1968, pàgines 8, 4.

¹ De primer *almárfega*, fins en cast., p. ex. en el ms. bíblic 6, traduïnt *saccum* de la Vulgata (= *cilicio* Scio VI, 209, *sackcloth* en la Bíblia anglesa de James III).

Marfi, V. *marf* *Marfil* 'vori', castellanisme [DTo. 1647] (DCEC, MARFIL), encara que s'ha usat bastant; *marfilenc*, *marfilí* (però de *vori* i *eburni*, segons els tons, basten i sobren, amb avantatge) *Marfit*, V. *marf*

MARFONDRE o MORFONDRE (i, més incorrectament encara, *-fondir*) gallicismes poc usats, bastant moderns i ben poc recomanables, presos del fr. *mor-*

fondre [1320], oc. *marfondre* [c. 1400, PSW v, 124], si bé recolzant en el correcte i català *corfondre* i adaptats a aquest i al cat. ant. *marfar* (MARF): a penes han estat usats més que des de la fi del S. XIX, i per escriptors secundaris o recents, fora de Lacav. (1695), ell mateix bastant afrancesat, que emprà la variant més bàrbara *marfundir* [*marfondre*, DAg., sense cites; *marfondir* DOrt.]. El mot francès figura ja en Rabelais, en el sentit de 'encadarnar-se': «je ne prens point de plaisir à la tonnelle car je y morjons» (*Gargantua*, xxxix, ed. 1919, p. 198). El seu ètimon, esquemàticament, és MORBO FUNDERE 'fondre's o aigualir-se en mocs o en un mal' (cf. *morve* 'mocs'). *Marfondiment*; *marfús*.

Marfuga, V. *marf*

MARFULL, 'Achilles millefolium', del ll. MİLLEFOLIUM id., d'on **mīrfull* i *marfull* (que és també nom del 'Viburnum tinus') per dissimilació de les dues -L-L-, però sembla haver-hi influència, sobretot en el canvi de la primera vocal, per part de MALUS 'mal' o MOLLIS 'bla', que han donat noms semblants de plantes diverses (cast. *malboja*, *marojo* etc., d'etimologia diferent); es tracta d'un nus de parònims no ben destriat; més encara *marfull* 'mena de mosquit', d'origen diferent i no ben aclarit: potser de *mord* + *fui* 'mossega i fuig'. □ 1.ª doc.: 1817.

Segons Colmeiro (*Enum.* III, 7), com a nom del *Viburnum Tinus* L. JBGolobardas (*Compendio --- sembrar arbres* ---, Bna. 1817) a Catalunya dóna *marfull*, *llorer bord* i [?] *saiüquer*; i F. Barceló (Palma 1879) a les Balears *marfuy*, mata que d'altres anomenen val. *lloreret* (Cavanilles) i val. *oriola* o *picabarayes*; i en l'aragonès sogorbí *malvarijo* (RClemente), cast. *milenrama*. Aquell mateix (III, 178), com a nom de l'*Achillea millefolium* L., a Cat., segons Fc. Oliveres (Bna., 1839) *milfullas*, segons PBassaganya (1859) *marfull* o *herba de tall*, segons ACCosta *percala*; balear *milfuyas* (Ramis); basc *milorria* (Larram.). JTeixidor Cos (*Flora Farm.* 1871), per a l'*Achillea Millefolium* (cast. *millefolio*, *milenrama*) dóna *marfull*, *milfullas*, *herba de tall*, *percala* (p. 806), com a útil contra les hemorroïdes; i, per al *Viburnum Tinus* L., *saiüquet*, *marfull* i *llorer bord*.

També Serradell el donava com a nom del *Viburnum Tinus* (*Sota Terra*, Cl. Munt. Tssa. I, 124). Jo mateix vaig anotar *marfúl*, que m'indicà un home de Rasquera, com a nom d'un arbust semblant a l'arboç, amb una floreta blanca, que veïem per la Serra de Cardó (1936).

En diccionaris, només des del Lab. de 1864 («*viburno*») i el DAg. «planta boscana que fa uns fruits vermells, grossos com perdigons, amb cita de la nota de Teixidor per a l'*Achillea*; el DFa. *Viburnum Tinus* arbust de les caprifoliàcies; id. *CostManc.* I, 141. Un collectiu figura a la toponímia: *Els Marfullà(r)s* ross. (Talteüll, 1960), *Marfullar* barranc prop de Vinaròs (AlcM). I el gran i antic mas de *Mollfullada* (entre Arbúcies i Cladells, en el límit de Guílleries i Selva),